педагогічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя), 2025, (4), с. 35–43. URL: https://lkp.ndu.edu.ua/index.php/nz/article/view/1399 (дата звернення: 10.01.2026).

3. Найдьонова Л. А. Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу: підручник. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. 244 с. URL: http://mediaosvita.org.ua/book/mediapsyhologiya-osnovy-refleksyvnogo-pidhodu/ (дата звернення: 01.01.2026).

4. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія: навч. посіб. 6-те вид., перероб. і допов. Київ: Академія, 2024. 384 с. URL: https://www.scribd.com/document/684708849/%D0%A1%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B8%D0%BD-%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE-%D0%92%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D1%96%D0%B7-%D0%B2%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B2%D0%BA%D0%B8 (дата звернення: 04.01.2026).

ПРОТИДІЯ ВЕРБУВАННЮ НЕПОВНОЛІТНІХ СПЕЦСЛУЖБАМИ РФ ЧЕРЕЗ МЕСЕНДЖЕРИ

Ольга ЛУНГОЛ
Ірина КОЛОМИЙЧЕНКО

В умовах повномасштабної збройної агресії Російської Федерації проти України, діти та молодь стали одним із пріоритетних об’єктів гібридного впливу ворога. Спецслужби країни-агресора, використовуючи можливості цифрового простору, розгорнули масштабну кампанію з дистанційного втягнення українських дітей у протиправну діяльність. Це явище набуває загрозливих масштабів, адже ворог цинічно використовує психологічну незрілість, довірливість та бажання «легкого заробітку», перетворюючи дітей на інструмент диверсійної роботи [1; 2].

Механізм вербування базується на використанні популярних серед молоді комунікаційних платформ: Telegram, TikTok, Discord, ігрових чатів (Roblox, Minecraft) тощо. Найбільш поширеним інструментом є анонімні Telegram-канали та боти, через які адміністратори (куратори від спецслужб РФ) розсилають пропозиції про «швидкий заробіток».

Аналіз оперативної ситуації дозволяє виділити характерні методи соціальної інженерії, що застосовуються для маніпуляції свідомістю неповнолітніх. Ворог активно використовує «гейміфікацію» злочину: тяжкі правопорушення подаються як квест або челендж. Завдання спалити релейну шафу на залізниці, підпалити автомобіль військовослужбовця ЗСУ або сфотографувати об’єкт критичної інфраструктури пропонуються під виглядом «місії», за виконання якої обіцяють, наприклад, грошову винагороду на криптогаманець.

Психологічний аспект успішності таких вербувань полягає у створенні ілюзії анонімності та безкарності. Підлітки, не володіючи достатнім рівнем критичного мислення та правової грамотності, часто не усвідомлюють реальних наслідків своїх дій, часто сприймаючи дію як спосіб самоствердження. Окрім фінансової мотивації, вербувальники використовують і методи залякування (шантаж), якщо дитина намагається відмовитися від виконання завдання після налагодження контакту.

Протидія цьому явищу вимагає консолідації зусиль підрозділів поліції, закладів освіти та батьків. З боку правоохоронних органів здійснюється постійний моніторинг інтернет-простору для виявлення вербувальних каналів та їх блокування, а також проведення оперативних заходів щодо встановлення кураторів.

Однак ключовим елементом боротьби залишається превенція. Як зазначається у фахових джерелах [3; 4], формування компетентностей безпеки в цифровому середовищі є невід’ємною складовою підготовки сучасної молоді. Профілактична робота має виходити за межі простих заборон. Необхідно роз’яснювати неповнолітнім, що такі дії кваліфікуються як диверсія (ст. 113 ККУ) або перешкоджання законній діяльності ЗСУ (ст. 114-1 ККУ). Важливим є

розвінчування міфу про «анонімність у Telegram» або інших платформах, месенджерах: цифрові сліди дозволяють ідентифікувати виконавця навіть після видалення листування.

Отже, протидія вербуванню дітей ворогом – це питання національної безпеки. Ефективний захист молодого покоління можливий лише за умов підвищення рівня їхньої медіаграмотності та кібергігієни, формування стійкості до маніпулятивних впливів соціальної інженерії та усвідомлення невідворотності покарання за співпрацю з ворогом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Новий друг» у соцмережах, який пропонує підзаробити: як рф вербує дітей. *Міністерство внутрішніх справ України* : вебсайт URL: https://mvs.gov.ua/news/novii-drug-u-socmerezax-iakii-proponuje-pidzarobiti-iak-rf-verbuje-ditei (дата звернення: 04.01.2026).

2. Луценко І.Г., Шевчук Т.А., Ященко А.М. Втягнення неповнолітніх у підривну діяльність проти України: кримінологічний аналіз воєнно-злочинних практик у кіберпросторі. *Вісник Кримінологічної асоціації України*, 35(2). 2025. С. 86-95.

3. Лунгол О. Огляд методів та стратегій кібербезпеки засобами штучного інтелекту. *Електронне фахове наукове видання «Кібербезпека: освіта, наука, техніка»,* 1(25). 2024. С. 379-389. DOI: https://doi.org/10.28925/2663-4023.2024.25.379389.

4. Потіхенська О. В. Інформаційні ризики безпеки дитини в інформаційному середовищі. *Актуальні проблеми досліджень у галузі соціальної педагогіки і соціальної роботи :* матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищ. освіти, Харків, 19 трав. 2023 р. Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. С. 162-165.

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ДІТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Оксана МІРОШКО

Інформаційна безпека є однією з ключових складових національної безпеки, особливо в умовах воєнного стану. Ось чому, недоречно заперечувати роль